TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. liepos 25 d.*

„Apeliacinis skundas – Muitų sąjunga – Reglamentas (EEB) Nr. 2913/92 – 239 straipsnis – Atsisakymas išieškoti importo muitus – Lininių audinių importas iš Latvijos 1999–2002 m. laikotarpiu – Ypatinga situacija – Priežiūros ir kontrolės pareigos – Tariama muitinės įstaigų korupcija – Neautentiškas judėjimo sertifikatas – Tarpusavio pasitikėjimas“

Byloje C-574/17 P

dėl 2017 m. rugsėjo 28 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo

Europos Komisija, atstovaujama A. Caeiros ir B.-R. Killmann,

apeliantė,

dalyvaujant kitai proceso šaliai

Combaro SA, įsteigtai Lozanoje (Šveicarija), atstovaujamai *Rechtsanwalt* D. Ehle,

ieškovei pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen (pranešėjas), teisėjai J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby ir M. Vilaras,

generalinė advokatė E. Sharpston,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: vokiečių.

Sprendimą

1 Apeliaciniu skundu Europos Komisija prašo panaikinti 2017 m. liepos 19 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Combaro / Komisija* (T-752/14, EU:T:2017:529, toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo panaikintas 2014 m. liepos 16 d. Komisijos sprendimas C(2014) 4908 *final*, kuriame konstatuota, kad atsisakymas išieškoti importo muitus konkrečiu atveju yra nepagrįstas (byla REM 05/2013) (toliau – ginčijamas sprendimas).

Teisinis pagrindas

Asociacijos susitarimas

2 Europos susitarimo, kuriuo įsteigiama Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Latvijos asociacija (OL L 26, 1998, p. 3, toliau – Asociacijos susitarimas), 34 straipsnyje nustatyta:

„Protokole Nr. 3 [dėl produktų kilmės taisyklių ir administracinio bendradarbiavimo metodų] yra išdėstytos kilmės taisyklės, kurių laikomasi taikant šiame Susitarime numatytas muitų tarifų lengvatas, taip pat administracinio bendradarbiavimo metodai.“ (Neoficialus vertimas.)

3 Protokolo Nr. 3 dėl sąvokos „produktų kilmė“ apibrėžties ir administracinio bendradarbiavimo metodų, iš dalies pakeisto 1998 m. gruodžio 2 d. Asociacijos tarp Europos Bendrijų ir jų valstybių narių, vienos susitarimo šalies, ir Latvijos Respublikos, kitos susitarimo šalies, tarybos sprendimu Nr. 4/98, kuriuo priimami Protokolo Nr. 3 pakeitimai, įtraukti į mišrios komisijos sprendimą Nr. 1/97, priimtą pagal susitarimą dėl prekybos liberalizavimo ir su prekyba susijusių klausimų tarp, pirma, Europos bendrijos, Europos atominės energijos bendrijos bei Europos anglių ir plieno bendrijos ir, antra, Latvijos Respublikos (OL L 6, 1999, p. 10, toliau – Protokolas Nr. 3), 16 ir 17 straipsniuose buvo konkrečiai nurodyta, kad produktams, kurių kilmės šalis yra Latvija, Asociacijos susitarimu numatytos lengvatos taikomos pateikus eksportuojančios šalies muitinės įstaigos išduotą judėjimo sertifikatą EUR.1.

4 Šio protokolo 31 straipsnio 2 dalyje buvo nustatyta:

„Kad užtikrintų tinkamą šio protokolo taikymą, Bendrija ir Latvija padeda viena kitai įgaliodamos kompetentingas muitinės institucijas tikrinti sertifikatų EUR.1 <…> autentiškumą <…>“ (Neoficialus vertimas.)

5 Šio protokolo 32 straipsnio „Kilmės įrodymų patikrinimas“ 1, 3 ir 5 dalyse buvo numatyta:

„1. Kilmės įrodymo dokumentų patikrinimai vėliau atliekami atsitiktinai arba kai importuojančios valstybės narės muitinės turi pagrįstų abejonių dėl šių dokumentų autentiškumo, juose išvardytų produktų kilmės statuso arba dėl kitų šio protokolo reikalavimų vykdymo.

<…>

3. Patikrinimą atlieka eksportuojančios šalies muitinė. Tuo tikslu ji turi teisę pareikalauti bet kokių įrodymų ir atlikti bet kokį eksportuotojo apskaitos patikrinimą ar bet kurį kitą, jos manymu, būtiną patikrinimą.

<…>

5. Patikrinimo prašanti muitinė apie patikrinimo rezultatus informuojama kuo greičiau. Šie rezultatai turi aiškiai parodyti, ar dokumentai autentiški, ar atitinkami produktai gali būti laikomi <…> Latvijos kilmės produktais ir ar jie atitinka šio protokolo reikalavimus.“ (Neoficialus vertimas.)

Muitinės kodeksas

6 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, 1992, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 4 t., p. 307; toliau – Muitinės kodeksas), 239 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Importo <…> muitai gali būti grąžinami arba atsisakoma juos išieškoti susidarius <…> padėtims:

<…>

– sąlygotoms aplinkybių, kuriomis suinteresuotojo asmens veiksmuose nematyti apgaulės arba akivaizdaus aplaidumo požymių. Padėtys, kurioms susidarius gali būti taikoma ši nuostata, ir procedūros, kurios turi būti taikomos tokiais atvejais, nustatomos taikant Komiteto procedūrą. <…>“

Įgyvendinimo reglamentas

7 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio tam tikras Reglamento Nr. 2913/92 įgyvendinimo nuostatas (OL L 253, 1993, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 6 t., p. 3,), iš dalies pakeisto 2003 m. liepos 25 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1335/2003 (OL L 187, 2003, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 13 t., p. 463, toliau – Įgyvendinimo reglamentas), 899 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Kitais atvejais, išskyrus atvej[us], kai medžiaga turi būti pateikiama Komisijai vadovaujantis 905 straipsniu, sprendimą priimanti muitinė pati nusprendžia grąžinti importo arba eksporto muitus arba atsisakyti jų išieškojimo, jeigu nėra [yra] susidariusi ypatinga situacija, susijusi su aplinkybėmis, kuriomis suinteresuoto[jo] asmens negalima apkaltinti apgavyste ar akivaizdžiu aplaidumu.

<…>“

8 Įgyvendinimo reglamento 905 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Jeigu prašymas grąžinti arba atsisakyti išieškoti, pateiktas vadovaujantis [Muitinės kodekso] 239 straipsnio 2 dalimi, yra paremtas įrodymais, dėl kurių gali susidaryti ypatinga situacija esant aplinkybėms, kuriomis suinteresuoto[jo] asmens negalima apkaltinti apgavyste ar akivaizdžiu aplaidumu, valstybė narė, kuriai priklauso sprendimą priimanti muitinės įstaiga, perduoda šį atvejį Komisijai, kad ji galėtų tokį klausimą išspręsti taikydama 906–909 straipsniuose nustatytą procedūrą, jei:

– muitinė mano, kad ypatinga situacija yra susijusi su tuo, kad Bendrija [Komisija] neįvykdė savo įsipareigojimų <…>“

Ginčo aplinkybės

9 Ginčo faktinės aplinkybės išdėstytos skundžiamo sprendimo 1–28 punktuose.

10 Ginčijamas sprendimas susijęs su importo muitais už lininius audinius, kuriuos *Combaro SA* importavo į Europos Sąjungą per Vokietiją 1999 m. gruodžio 10 d.–2002 m. birželio 10 d. laikotarpiu ir kurių Latvijos lengvatinė kilmė nebuvo įrodyta.

11 Tuo laikotarpiu pagal Asociacijos susitarimą Latvijos lengvatinės kilmės tekstilei nebuvo taikomi importo apribojimai. Tokia lengvata minėtai tekstilei buvo taikoma tik jei importuotojas įrodydavo jos kilmę prekių judėjimo sertifikatu EUR.1, kurį vykdant eksportą išduodavo Latvijos muitinės įstaigos.

12 Šioje byloje *Combaro* buvo atleista nuo importo muitų pagal Asociacijos susitarimą; nuo jų ją atleido Vokietijos muitinės įstaigos dėl pateiktų 51 prekių judėjimo sertifikatą (toliau – ginčijami sertifikatai).

13 Įspėta Danijos muitinės, Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) atliko Latvijoje tyrimą. Susipažinusi su OLAF ataskaita Europos Komisija 2002 m. rugsėjo 11 d. išsiuntė valstybėms narėms tarpusavio pagalbos pranešimą, prašydama patikrinti visą lininių audinių importą iš Latvijos.

14 Tada Vokietijos muitinė paprašė Latvijos muitinės atlikti ginčijamų sertifikatų patikrinimą išleidus prekes. Latvijos muitinės įstaigos atsakė į Vokietijos muitinės institucijų prašymą 2003 m. balandžio 7 d., gegužės 2 d. ir gegužės 7 d. raštais (toliau – 2003 m. raštai); juose buvo nurodyta:

„[Ginčijami] sertifikatai nebuvo įtraukti į muitinės registrą. Latvijos muitinė jų neišdavė, todėl jie turi būti laikomi negaliojančiais.“

15 2003 m. liepos 3 d. sprendimu Vokietijos muitinės įstaigos nusprendė pradėti atitinkamų importo muitų, susijusių su minėtais sertifikatais, išieškojimo išleidus prekes procedūrą.

16 Per tą laiką OLAF iniciatyva buvo atliktos prekių judėjimo sertifikatų, pateiktų vykdant importą į Daniją, ekspertizės. Atlikus šias ekspertizes paaiškėjo, pirma, kad šiuose sertifikatuose uždėti antspaudai greičiausiai yra autentiški, ir, antra, kad visai tikėtina, jog šiuose sertifikatuose esantis parašas yra Latvijos muitinės pareigūno.

17 *Finanzgericht München* (Miuncheno finansų teismas, Vokietija) priėmus sprendimą, *Bundesministerium der Finanzen* (Federalinė finansų ministerija, Vokietija) paprašė *Combaro* išdėstyti savo nuomonę ir 2013 m. rugsėjo 3 d. pateikė Komisijai prašymą atsisakyti išieškoti importo muitus pagal Muitinės kodekso 239 straipsnį. Tada Komisija pradėjo procedūrą REM 05/2013.

18 2014 m. liepos 16 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą.

19 Ginčijamo sprendimo 32 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, kad dėl Latvijos muitinės įstaigų pažeidimų nesusidarė ypatinga situacija, kaip tai suprantama pagal Muitinės 239 straipsnį, nes ji negali konstatuoti, kad šios įstaigos dalyvavo išduodant ginčijamus sertifikatus.

20 Komisija taip pat nagrinėjo klausimą, ar ji pati padarė pažeidimą, prižiūrėdama, ar tinkamai taikomas Asociacijos susitarimas. Ginčijamo sprendimo 36–41 konstatuojamosiose dalyse ji konstatavo, kad dėl jos elgesio negalėjo susidaryti ypatinga situacija.

21 Komisija šio sprendimo 45 punkte konstatavusi, kad atsisakymas išieškoti importo muitus yra nepagrįstas, nes nesusidarė ypatinga situacija, kaip ji suprantama pagal Muitinės kodekso 239 straipsnį, šio sprendimo 48–52 konstatuojamosiose dalyse pridūrė, jog *Combaro* buvo nepakankamai rūpestinga.

Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

22 Ieškiniu (jį Bendrojo Teismo kanceliarija gavo 2014 m. lapkričio 12 d.) *Combaro* prašė panaikinti ginčijamą sprendimą. Grįsdama šį ieškinį *Combaro* nurodė vienintelį pagrindą, susijusį su Muitinės kodekso 239 straipsnio pažeidimu.

23 Skundžiamu sprendimu Bendrasis Teismas panaikino ginčijamą sprendimą ir nurodė Komisijai padengti savo ir *Combaro* patirtas bylinėjimosi išlaidas.

Šalių reikalavimai

24 Apeliaciniame skunde Komisija Teisingumo Teismo prašo:

– panaikinti skundžiamą sprendimą,

– atmesti pirmojoje instancijoje *Combaro* pareikštą ieškinį ir

– priteisti iš *Combaro* bylinėjimosi išlaidas, susijusias su apeliaciniu procesu ir procesu pirmojoje instancijoje.

25 *Combaro* prašo Teisingumo Teismo atmesti apeliacinį skundą ir priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

Dėl apeliacinio skundo

26 Grįsdama savo apeliacinį skundą Komisija nurodo keturis pagrindus.

27 Nagrinėjamu atveju reikia kartu nagrinėti pirmąjį ir antrąjį apeliacinio skundo pagrindus, susijusius atitinkamai su faktinių aplinkybių teisinio kvalifikavimo klaida ir įrodymų iškraipymu, kiek tai susiję su ypatingos situacijos buvimu.

Šalių argumentai

28 Savo apeliacinio skundo pirmajame pagrinde Komisija tvirtina, kad Bendrasis Teismas padarė teisinio faktinių aplinkybių kvalifikavimo klaidą, kiek tai susiję su ypatinga situacija, kaip ji suprantama pagal Muitinės kodekso 239 straipsnį, kai pripažino, kad ji neįvykdė pagal Asociacijos susitarimą jai tenkančios priežiūros pareigos.

29 Pirma, Bendrasis Teismas neatsižvelgė į priemones, kurių jau ėmėsi Komisija, kad gautų informacijos apie Sąjungos ir Latvijos prekybą lininiais audiniais, kuri taip pat apima *Combaro* situaciją.

30 Antra, Bendrasis Teismas padarė klaidingas išvadas dėl priemonių, kurių Komisija turėjo imtis.

31 Šiuo klausimu Komisija teigia, be kita ko, kad Bendrasis Teismas neteisingai kaltino Komisiją dėl to, kad Latvijos muitinės įstaigos sunaikino antspaudų pavyzdžius, nors jis pats nurodė, kad nėra jokios pareigos saugoti naudotų antspaudų.

32 Be to, ji tvirtina, kad, atsižvelgiant į pakartotinį šių įstaigų patvirtinimą, jog ginčijami sertifikatai nebuvo autentiški, Bendrojo Teismo teiginys, kad Komisija turėjo reikalauti iš šių institucijų išsamiai išnagrinėti šiuos sertifikatus, yra teisiškai klaidingas.

33 Iš tikrųjų, tos pačios įstaigos 2003 ir 2007 metais nagrinėjo ginčijamus sertifikatus ir du kartus padarė tas pačias išvadas. Taigi Bendrasis Teismas negali pagrįstai remtis aplinkybe, kad 2003 m. raštus pasirašęs asmuo buvo nuteistas, nes atsakymą, pateiktą 2007 m. birželio 26 d. rašte (toliau – 2007 m. atsakymas), bet kuriuo atveju pasirašė kitas pareigūnas, todėl jis visiškai teisėtas.

34 Šiomis aplinkybėmis Bendrasis Teismas neatsižvelgė į tai, kad Komisiją saisto, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, Latvijos muitinės įstaigų atliktas patikrinimas išleidus prekes. Priešingai, jis net kritikavo Komisiją už tai, kad ji vykdė šią pareigą ir neteisingai nusprendė, jog ji turėjo ieškoti papildomos informacijos.

35 Antrajame kaltinime Komisija tvirtina, pirma, kad Bendrasis Teismas iškraipė įrodymus, kai tvirtino, kad Latvijos muitinės įstaigos direktoriaus pavaduotojas, kuris pasirašė ginčijamus sertifikatus ir laiškus vykstant patikrinimui išleidus prekes, buvo nuteistas už neteisėtas veikas, įvykdytas einant savo pareigas. Vien palyginus įvairius bylos dokumentus matyti, kad ginčijami sertifikatai nebuvo pasirašyti šio asmens.

36 Be to, skundžiamame sprendime taip pat iškraipyti įrodymai, konstatavus, kad Latvijos muitinė buvo nepajėgi pateikti atitinkamų muitinės įstaigų originalių antspaudų pavyzdžių.

37 Galiausiai, šie du įrodymų iškraipymo atvejai yra lemiami, nes jeigu jų nebūtų buvę, Bendrasis Teismas būtų turėjęs padaryti išvadą, kad Komisija neturėjo imtis papildomų priemonių.

38 *Combaro* prašo atmesti apeliacinio skundo pirmąjį ir antrąjį pagrindus.

39 Ji šiuo klausimu teigia, kad priemonės, kurių ėmėsi Komisija, yra bendros priemonės, kurių nagrinėjamu atveju nepakako.

40 Komisija tikrai turėjo imtis papildomų priemonių. Konkrečiai tariant, buvo būtina realiai patikrinti ginčijamus sertifikatus, nes dėl Bendrojo Teismo nustatytų aplinkybių dingo tarpusavio pasitikėjimo pagrindas. Valstybės institucijos, kurios įtariamos korupcija, negali tikėtis tokio pasitikėjimo. Šiomis aplinkybėmis Komisija pernelyg sureikšmino Bendrojo Teismo poziciją dėl 2003 m. raštus pasirašiusio asmens tapatybės. Iš tikrųjų šie raštai yra tik vienas iš įrodymų.

41 2007 m. atsakymas taip pat nėra tokios vertės, kokią jam suteikė Komisija, nes jis negali būti laikomas pasitikėjimą keliančiu 2003 m. raštų patvirtinimu ir jis nepagrįstas faktiniu bylos duomenų išnagrinėjimu.

42 Be to, nors *Combaro* pripažįsta, kad Latvijos muitinės įstaigos direktoriaus pavaduotojas pasirašė ne ginčijamus sertifikatus, o tik 2003 m. raštus, ji teigia, kad šiuos sertifikatus pasirašęs asmuo nežinomas ir, tikėtina, jis dirbo, vadovaujamas šio direktoriaus pavaduotojo. Be to, ginčijamų sertifikatų kopijos buvo pridėtos prie 2003 m. raštų, vadinasi, šie sertifikatai ir šie raštai turi būti laikomi neatskiriamai tarpusavyje susijusiais.

43 Taigi Komisijos nurodytas antrasis iškraipymo atvejis taip pat negali būti pripažintas pagrįstu.

Teisingumo Teismo vertinimas

44 Visų pirma reikia priminti, kad Muitinės kodekso 239 straipsnis, siejamas su įgyvendinimo reglamento 905 straipsniu, yra bendroji teisingumo išlyga, kuria siekiama reglamentuoti išskirtinę deklaranto padėtį, kurioje jis atsiduria, palyginti su kitais tą pačią veiklą vykdančiais ūkio subjektais (šiuo klausimu žr. 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *Bolton Alimentari*, C-494/09, EU:C:2011:87, 54 punktą ir 2012 m. kovo 22 d. Sprendimo *Portugalija / Transnáutica*, C-506/09 P, EU:C:2012:156, 65 punktą).

45 Taikant šią bendrąją teisingumo išlygą atsisakoma išieškoti importo muitus, jeigu įvykdytos dvi sąlygos, t. y. egzistuoja ypatinga situacija ir mokėtojo veiksmuose nėra akivaizdaus aplaidumo arba apgaulės (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 25 d. Sprendimo *C.A.S. / Komisija*, C-204/07 P, EU:C:2008:446, 86 punktą).

46 Skundžiamame sprendime Bendrasis Teismas, išnagrinėjęs *Combaro* pateikto vienintelio pagrindo pirmą dalį, padarė išvadą, kad Komisija ginčijamame sprendime neteisingai konstatavo, jog šios bendrovės situacija nebuvo ypatinga, kaip tai suprantama pagal Muitinės kodekso 239 straipsnį.

47 Iš šio sprendimo 90 ir 91 punktų matyti, kad tokia išvada grindžiama vertinimu, jog, pirma, Komisija neteisingai nusprendė, jog turėjo pakankamai informacijos, leidžiančios įvertinti situaciją, ir, antra, ši institucija nesiėmė konkrečių priemonių, kad įvykdytų savo užduotį prižiūrėti ir tikrinti, ar tinkamai taikomas Asociacijos susitarimas.

48 Todėl Bendrasis Teismas pripažino, visų pirma to sprendimo 77 ir 85 punktuose, kad Komisija turėjo išsamiau išsiaiškinti nagrinėjamo atvejo faktines aplinkybes ir kad, jei ši institucija būtų pasinaudojusi visais savo įgaliojimais, būtų galėjusi labiau įtikinamai įrodyti tai, ar ginčijami sertifikatai buvo autentiški, ar suklastoti.

49 Šiuo klausimu Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 87 ir 88 punktuose nusprendė, kad Komisija negalėjo pagrįstai pasitenkinti tik Latvijos muitinės įstaigų atsakymais, pateiktais dėl *Combaro* situacijos vykdant patikrinimą išleidus prekes, o turėjo pasinaudoti savo įgaliojimais, nepaisydama šių atsakymų.

50 Iš tiesų svarbu pažymėti, kaip nurodo Komisija, iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos, minimos skundžiamo sprendimo 86 punkte, matyti, kad administracinio bendradarbiavimo sistema, sukurta protokolu, kuriuo Sąjungos ir trečiųjų valstybių sudaryto susitarimo priede nustatomos produktų kilmės taisyklės, grindžiama abipusiu importuojančių valstybių narių ir eksportuojančios valstybės institucijų pasitikėjimu (žr. 2011 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Afasia Knits Deutschland*, C-409/10, EU:C:2011:843, 28 punktą ir 2013 m. spalio 24 d. Sprendimo *Sandler*, C-175/12, EU:C:2013:681, 49 punktą).

51 Tuo remdamasis Teisingumo Teismas konkrečiai dėl eksportuojančios valstybės išduotų sertifikatų EUR.1 patikrinimo išleidus prekes konstatavo, kad šios valstybės institucijų teisėtai padarytos išvados ir vertinimai yra privalomi importuojančios valstybės narės institucijoms (šiuo klausimu žr. 2010 m. vasario 25 d. Sprendimo *Brita*, C-386/08, EU:C:2010:91, 62 ir 63 punktus ir 2011 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Afasia Knits Deutschland*, C-409/10, EU:C:2011:843, 29 punktą).

52 Šie principai yra visapusiškai svarbūs taikant Asociacijos susitarimą, nes, kaip matyti iš Protokolo Nr. 3 17 ir 32 straipsnių, būtent eksportuojančios valstybės institucijos turi išduoti EUR.1 sertifikatus, tuo tikslu patikrinti atitinkamų prekių kilmę ir, jei reikia, pareikšti nuomonę dėl šių sertifikatų autentiškumo.

53 Šie principai, be kita ko, turėtų būti *mutatis mutandis* taikomi Komisijos ir eksportuojančios valstybės muitinės įstaigos santykiams, kai ši institucija pareiškia nuomonę dėl prekių judėjimo sertifikatų autentiškumo tam, kad nustatytų, ar yra ypatinga situacija, kaip ji suprantama pagal Muitinės kodekso 239 straipsnį.

54 Iš tikrųjų šiuo konkrečiu atveju tam, kad nuspręstų, ar grąžinti importo muitus, ar atsisakyti juos išieškoti, Komisija turi vietoj importo valstybės narės muitinės įstaigos išnagrinėti tam tikrų prekių importo sąlygas ir tam tikrų muitų teisės normų, būtent susijusių su prekių judėjimo sertifikatų autentiškumu, taikymą (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 25 d. Sprendimo *C.A.S. / Komisija*, C-204/07 P, EU:C:2008:446, 90 punktą).

55 Tuo klausimu Teisingumo Teismo jurisprudencijoje pateisinant administracinio bendradarbiavimo mechanizmą, grindžiamą pasitikėjimu eksportuojančios valstybės institucijų atliktų patikrinimų išleidus prekes rezultatais, pateikiami pagrindiniai motyvai, t. y. kad jos yra geresnėje padėtyje, kad galėtų atlikti šį patikrinimą, kad tokia sistema leidžia gauti patikimus ir vienodus rezultatus ir kad būtina užtikrinti Sąjungos institucijų priimtų sprendimų tarpusavio pripažinimą (šiuo klausimu žr. 1984 m. liepos 12 d. Sprendimo *Les Rapides Savoyards ir kt.*, 218/83, EU:C:1984:275, 26 ir 27 punktus, taip pat 1997 m. liepos 17 d. Sprendimo *Pascoal & Filhos*, C-97/95, EU:C:1997:370, 32 punktą), reiškia, kad eksportuojančios valstybės institucijų padarytos išvados iš esmės yra privalomos Komisijai, kai ši vertina, ar susidarė ypatinga situacija, kaip ji suprantama pagal Muitinės kodekso 239 straipsnį.

56 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Komisija pagrįstai tvirtina, kad priimdama sprendimą dėl ginčijamų sertifikatų autentiškumo, ji iš principo turėjo remtis Latvijos muitinės įstaigų išvadomis ir vertinimais, teisėtai padarytais atliekant Asociacijos susitarime numatytą patikrinimą išleidus prekes.

57 Tiesa, taip išreikštas pasitikėjimas minėtomis įstaigomis nereiškia, kad Komisijai jokiu būdu negali tekti atlikti tyrimų siekiant įvertinti tokių sertifikatų autentiškumą.

58 Taigi 2008 m. liepos 25 d. Sprendime *C.A.S. / Komisija* (C-204/07 P, EU:C:2008:446), kuriuo Bendrasis Teismas, be kita ko, remiasi skundžiamo sprendimo 70–74 punktuose, Teisingumo Teismas konstatavo, kad Komisija turėjo imtis konkrečių priemonių, jog patikrintų judėjimo sertifikatų autentiškumą, o to nepadarius galėjo susidaryti ypatinga situacija.

59 Vis dėlto byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas, pareiga atlikti išsamius tokių sertifikatų patikrinimus, kuri Komisijai tenka vykdant jai pavestą tinkamo Asociacijos susitarimo taikymo priežiūros ir kontrolės užduotį, buvo pateisinama dėl labai ypatingų aplinkybių, nes eksportuojančios valstybės muitinės įstaigų pateiki vertinimai dėl šių sertifikatų buvo dviprasmiški ir nenuoseklūs (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 25 d. Sprendimo *C.A.S. / Komisija*, C-204/07 P, EU:C:2008:446, 111 punktą).

60 Tokiomis aplinkybėmis, nors ir turėjo parodyti pasitikėjimą šiomis įstaigomis, Komisija toje byloje negalėjo priimti sprendimo dėl jai pateikto prašymo vien remdamasi šių įstaigų pateiktais atsakymais.

61 Šioje byloje skundžiamame sprendime nėra jokio elemento, kuris parodytų, kad Bendrasis Teismas padarė išvadą, jog Latvijos muitinės įstaigų pateikti atsakymai buvo dviprasmiški ar nenuoseklūs. Priešingai, iš skundžiamo sprendimo 87 punkto matyti, kad Bendrasis Teismas pripažino, jog Komisija turėjo nepaisyti išvadų, prie kurių priėjo šios įstaigos.

62 Tam, kad pagrįstų tokią poziciją, Bendrasis Teismas rėmėsi tuo, kad minėtų įstaigų padarytos išvados buvo trumpos, ir tuo, kad 2007 m. tos išvados patvirtintos iš naujo realiai neišnagrinėjus bylos, taip pat remiantis tam tikromis aplinkybėmis, kurios nurodytos kaip požymis, kad pačios šios įstaigos galėjo dalyvauti išduodant ginčijamus sertifikatus.

63 Konkrečiai kalbant, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 75 punkte padarė tokias išvadas:

– Ginčijamų sertifikatų patikrinimas išleidus prekes buvo pradėtas dėl OLAF atliekamo lininių audinių importo į Daniją tyrimo.

– OLAF ataskaita patvirtino labai trumpą lininių audinių tranzitą – laikymo Latvijos muitinės sandėlyje, siekiant nuslėpti nagrinėjamų prekių kilmę, laiką.

– Sertifikatų, naudotų importuojant į Daniją, antspaudų ir parašų ekspertizė po OLAF ataskaitos įrodo, kad antspaudai ir parašai greičiausiai tikri.

– Ant ginčijamų sertifikatų uždėti antspaudai labai panašūs į Latvijos muitinės autentiškus antspaudus.

– Latvijos muitinės direktoriaus pavaduotojas R., kuris pasirašė ginčijamus sertifikatus ir raštus, atsiųstus atliekant patikrinimą išleidus prekes, buvo nuteistas už neteisėtą veiklą einant savo pareigas.

– Latvijos muitinė negalėjo pateikti atitinkamų muitinės padalinių, t. y. Jelgavos [(Latvija)] ir Bauskės [(Latvija)] muitinės padalinių, naudotų originalių antspaudų pavyzdžių.

– Komisijos ataskaitose kalbama apie korupciją, be kita ko, Latvijos muitinės įstaigose.

– Latvijos kilmės lininių audinių importas išaugo ir viršijo šios šalies gamybos pajėgumus.

64 Nesant būtinybės nustatyti, ar tam tikros aplinkybės gali pateisinti Komisijos nukrypimą nuo eksporto valstybės muitinės įstaigų pateiktų vertinimų, reikia konstatuoti, kad bet kuriuo atveju Bendrojo Teismo samprotavimai negali pateisinti jo padarytos išvados, taigi ir pagrįsti Komisijos argumento, kad ji bet kuriuo atveju turėjo paisyti Latvijos muitinės įstaigų atlikto ginčijamų sertifikatų patikrinimo išleidus prekes rezultatų, atmetimą.

65 Taigi reikia konstatuoti, pirma, kad Bendrojo Teismo padaryta išvada, jog Latvijos muitinės institucijos įstaigos neturėjo galimybių pateikti Bauskės ir Jelgavos muitinės padalinių originalių antspaudų pavyzdžių, negali lemti abejonių dėl pasitikėjimo, kuris turi būti reiškiamas šioms įstaigoms.

66 Iš tiesų, kaip tvirtina Komisija savo apeliaciniame skunde, nors Latvijos Respublika laiku perdavė antspaudų, naudojamų jos muitinės padaliniuose, pavyzdžius, jokia Asociacijos susitarimo nuostata Latvijos muitinės įstaigų neįpareigojo išsaugoti autentiškų antspaudų pavyzdžius, kaip tai Bendrasis Teismas nurodė skundžiamo sprendimo 80 punkte, arba išsaugoti antspaudus, kad būtų galima pateikti šiuos pavyzdžius, kai šie antspaudai nebenaudojami.

67 Antra, tai, kad Latvijos muitinės įstaigos direktoriaus pavaduotojas buvo nuteistas už neteisėtą veiklą einant savo pareigas, ir tai, kad Komisijos ataskaitose kalbama apie korupciją šiose įstaigose, nagrinėjamu atveju nėra lemiama.

68 Viena vertus, kaip, beje, tam pritaria *Combaro*, Komisija teisingai atkreipia dėmesį į tai, kad vien palyginus 2003 m. raštus ir ginčijamus sertifikatus, pateiktus Komisijos pirmojoje instancijoje pateiktame atsiliepimo į ieškinį B-4 priede, aiškiai matyti, kad šiuose įvairiuose dokumentuose esantys parašai labai skiriasi.

69 Taigi, Bendrasis Teismas iškraipė jam pateiktus įrodymus, kai nusprendė, kad R. galėjo pasirašyti abu raštus ir sertifikatus.

70 Kita vertus, darant prielaidą, kad minėtus raštus pasirašiusio asmens teistumas ir Komisijos ataskaitose minima korupcijos aplinka laikotarpiu, kai buvo vykdomas ginčijamas importas, t. y. 1999–2002 m., galėtų būti svarbus sprendžiant, kaip vertinti Latvijos muitinės įstaigos 2003 m. pateiktą poziciją, reikia konstatuoti, kad šie elementai nagrinėjamu atveju negali būti lemiami.

71 Iš tikrųjų, iš skundžiamo sprendimo 16 ir 88 punktų taip pat matyti, kad šios įstaigos 2007 m. atsakyme, kurio R. nepasirašė ir kuris buvo išsiųstas tuo metu, kai netvirtinta ir *a fortiori* neįrodyta, jog jose vyravo korupcija, kai Latvijos Respublika jau buvo Sąjungos narė, patvirtino, kad ginčijami sertifikatai turi būti laikomi negaliojančiais.

72 Aplinkybė, kad 2003 m. raštuose yra tik trumpi teiginiai ir kad neįrodyta, jog 2007 m. patvirtinimas atliktas dėl naujų patikrinimų, negali lemti to, kad šių įstaigų pozicijos yra bevertės, nes Asociacijos susitarime nenumatyta jokio specialaus formalumo tuo klausimu, o iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad Sąjungos muitinės įstaigoms privalomi patikrinimo išleidus prekes rezultatai, net jei jie pateikiami nenurodant motyvų ar pateikiant OLAF baigus tyrimą parengtą ir pasirašytą protokolą (šiuo klausimu žr. 1997 m. liepos 17 d. Sprendimo *Pascoal & Filhos*, C-97/95, EU:C:1997:370, 30–33 punktus ir 2011 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Afasia Knits Deutschland*, C-409/10, EU:C:2011:843, 40 punktą).

73 Šiomis aplinkybėmis Komisija pagrįstai teigia, kad skundžiamo sprendimo 75 punkte nurodyti kiti požymiai nėra pakankami, kad pateisintų išvadą, kurią Bendrasis Teismas padarė šio sprendimo 87 punkte, t. y. kad Komisija turėjo naudotis savo įgaliojimais, nepaisydama Latvijos muitinės įstaigų pateiktų atsakymų.

74 Taigi aplinkybė, kad ginčijamų sertifikatų patikrinimas išleidus prekes pradėtas dėl OLAF tyrimo, vykdyto dėl kitų prekių judėjimo sertifikatų, pateiktų jas importuojant į kitą valstybę narę, lėmė įtarimus, jog tam tikri Latvijos muitinės įstaigos pareigūnai yra susiję su nesąžiningais sandoriais dėl to, kaip šie sandoriai buvo vykdomi, ir dėl šių sertifikatų ypatybių, apskritai negali lemti to, kad šių institucijų atlikti tokių sertifikatų patikrinimai neturi jokios vertės ir būtų visiškai nepaisoma Protokole Nr. 3 numatyto administracinio bendradarbiavimo mechanizmo.

75 Be to, nors padidėjęs lininių audinių importas iš Latvijos, kai viršijami šios valstybės gamybos pajėgumai, gali rodyti, kad egzistuoja tam tikri nesąžiningi sandoriai, jis neleidžia įrodyti, kad Latvijos muitinės įstaigos tiesiogiai ir visuotinai dalyvavo vykdant šiuos sandorius ar kad *a fortiori* dalyvavo išduodant ginčijamus sertifikatus.

76 Be to, negalima kvestionuoti pasitikėjimo eksporto valstybės muitinės įstaigomis remiantis vieno iš ginčijamų sertifikatų elementų, kaip antai jų antspaudų, vertinimu, kitaip Komisija privalėtų nuolat pati tikrinti prekių judėjimo sertifikatų autentiškumą ir taip pažeistų šio sprendimo 50–56 punktuose nurodytus principus.

77 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Bendrasis Teismas teisiškai klaidingai kvalifikavo faktines aplinkybes, kiek tai susiję su ypatingos situacijos, kaip ji suprantama pagal Muitinės kodekso 239 straipsnį, buvimu, kai nusprendė, kad dėl šio sprendimo 62 punkte nurodytų priežasčių Komisija negalėjo remtis Latvijos muitinės įstaigų pateiktais atsakymais, siekdama įvertinti ginčijamų sertifikatų autentiškumą, ir kad tuo tikslu ši institucija turėjo naudotis savo įgaliojimais, nepaisydama šių atsakymų.

78 Todėl Bendrasis Teismas negalėjo skundžiamo sprendimo 90 ir 91 punktuose pagrįstai konstatuoti, kad Komisija neteisingai manė, jog turėjo pakankamai informacijos, leidžiančios jai įvertinti padėtį, ir kad ši institucija nesiėmė konkrečių priemonių tam, kad įvykdytų jai tenkančią tinkamo Asociacijos susitarimo taikymo priežiūros ir kontrolės užduotį. Iš to matyti, kad Bendrojo Teismo padarytos išvados dėl *Combaro* pirmojoje instancijoje nurodyto ieškinio vienintelio pagrindo pirmos dalies pagrįstumo, kuriomis iš esmės grindžiama skundžiamo sprendimo rezoliucinė dalis, turi būti paneigtos.

79 Todėl, kadangi apeliacinio skundo pirmasis ir antrasis pagrindai turi būti pripažinti pagrįstais, skundžiamas sprendimas turi būti panaikintas, nesant būtinybės nagrinėti kitų pagrindų, kuriuos nurodė Komisija, grįsdama savo apeliacinį skundą.

Dėl ginčo pirmojoje instancijoje

80 Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmą pastraipą, kai Bendrojo Teismo sprendimas yra panaikinamas, Teisingumo Teismas pats gali priimti galutinį sprendimą, jeigu toje bylos stadijoje tai galima daryti.

81 Taip yra šioje byloje. Todėl reikia išnagrinėti *Combaro* pareikštą ieškinį siekiant ginčijamo sprendimo panaikinimo.

82 Apeliacinio skundo vienintelio pagrindo pirmoji dalis, susijusi su sąlyga dėl ypatingos situacijos buvimo, kaip tai suprantama pagal Muitinės kodekso 239 straipsnį, padalyta į kelis argumentus dėl įvairių tariamų atitinkamai Latvijos muitinės įstaigų, Komisijos ir Vokietijos muitinės įstaigų padarytų pažeidimų.

83 Visų pirma reikia konstatuoti, kad nors *Combaro*, norėdama įrodyti šiuos įvairius pažeidimus, kaip ji pati sako, remiasi nacionalinio teismo padarytomis išvadomis, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad, priimdama sprendimą dėl konkretaus atvejo pagal Muitinės kodekso 239 straipsnį,

Komisija neprivalo atsižvelgti į tokio nacionalinio teismo anksčiau priimtą sprendimą (šiuo klausimu žr. 2008 m. lapkričio 20 d. Sprendimo *Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading*, C-375/07, EU:C:2008:645, 69 punktą), *a fortiori* kai šiuo sprendimu tik siekiama nustatyti, ar importuojančios valstybės narės muitinės įstaigos turi perduoti atvejį Komisijai, kad ši pareikštų nuomonę dėl galimo šios nuostatos taikymo.

84 Iš 2003 m. balandžio 7 d. ir gegužės 7 d. raštų, kuriuos Latvijos muitinės įstaigos atsiuntė vykdydamos ginčijamų sertifikatų patikrinimą išleidus prekes, taip pat iš 2007 m. atsakymo, kuriame patvirtinti šio patikrinimo rezultatai, tekstų matyti, kad minėtos įstaigos nuolat aiškiai ir nuosekliai tvirtino, kad neišdavė šių sertifikatų, o tai reiškia, kad pačios šios įstaigos nelaikė šių sertifikatų autentiškais.

85 Taigi atmestinas *Combaro* argumentas, kad į šio ginčijamų sertifikatų patikrinimo išleidus prekes rezultatus neturi būti atsižvelgiama, nes juose buvo dviprasmybių ir nenuoseklumų, panašių į tuos, kurie nurodyti 2008 m. liepos 25 d. Sprendime *C.A.S. / Komisija* (C-204/07 P, EU:C:2008:446).

86 Be to, kaip matyti iš šio sprendimo 50–77 punktų, tokiomis aplinkybėmis *Combaro* argumentai, pateikti siekiant įrodyti, kad Komisija turėjo pradėti tyrimus dėl šių sertifikatų autentiškumo, nepaisydama Latvijos muitinės įstaigų padarytų išvadų, ir kad to nepadariusi ji pažeidė savo pareigas, bet kuriuo turi būti atmesti. Tuo remiantis darytina išvada, kad *Combaro* neįrodė, jog Komisija negalėjo pagrįstai ginčijamame sprendime teigti, kad šie sertifikatai nebuvo autentiški.

87 Todėl *Cambaro* argumentas dėl tariamų Latvijos muitinės įstaigų pažeidimų taip pat turi būti atmestas, nes jis grindžiamas idėja, kad dėl pareigūnų korupcijos ir organizacijos trūkumų šios įstaigos tikrai per klaidą išdavė ginčijamus sertifikatus ir atitinkamai sudarė kliūtis nustatyti jų autentiškumą.

88 Be to, *Combaro* argumentas dėl tariamų Vokietijos muitinės įstaigų veiklos trūkumų negali būti pripažintas pagrįstu tiek, kiek nurodoma, kad šie trūkumai susiję su aplinkybe, jog šios įstaigos elgėsi neteisingai ir nepakankamai rūpestingai, kai konstatavo, kad šie sertifikatai neautentiški.

89 Galiausiai argumentai, kuriais siekiama įrodyti, kad Komisija neįvykdė savo pareigų dėl to, kad nepakankamai kovojo su Latvijos muitinės įstaigų korupcija ir nepaskelbė pranešimo, kuriuo importuotojai būtų informuoti apie padėtį Latvijoje tuo laikotarpiu, bet kuriuo atveju turi būti atmesti kaip netinkami, nes jie nesusiję su sąlygomis, kuriomis *Combaro* vykdė ginčijamame sprendime nagrinėjamą importą. Iš tikrųjų šie argumentai galėtų būti reikšmingi šiuo aspektu tik tuo atveju, jeigu reikėtų pripažinti, kad šiuos ginčijamus sertifikatus tikrai išdavė šios įstaigos, o tai tikslai nebuvo įrodyta.

90 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad *Combaro* neįrodė, jog Komisija ginčijamame sprendime klaidingai nusprendė, kad ypatinga situacija, kaip ji suprantama pagal Muitinės kodekso 239 straipsnį, nebuvo įrodyta, ir kad dėl to *Combaro* pirmojoje instancijoje nurodyto ieškinio vienintelio pagrindo pirmoji dalis turi būti atmesta.

91 Kadangi ypatingos situacijos buvimas yra *sine qua non* sąlyga tam, kad būtų galima prašyti grąžinti arba atsisakyti išieškoti importo muitus, *Combaro* nurodyto vienintelio pagrindo antroji dalis, grindžiama tuo, kad nebuvo jos akivaizdaus aplaidumo, turi būti atmesta kaip netinkama (šiuo klausimu žr. 2010 m. birželio 10 d. Nutarties *Thomson Sales Europe / Komisija*, C-498/09 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2010:338, 97 punktą).

92 Taigi *Combaro* ieškinys, kuriuo siekiama, kad būtų panaikintas ginčijamas sprendimas, turi būti atmestas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

93 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas yra pagrįstas ir pats Teisingumo Teismas priima galutinį sprendimą byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas.

94 Pagal šio reglamento 138 straipsnio 1 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal jo 184 straipsnio 1 dalį, iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

95 Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas iš *Combaro*, o pastaroji pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. **Panaikinti 2017 m. liepos 19 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Combaro / Komisija* (T-752/14, EU:T:2017:529).**

2. **Atmesti *Combaro SA* ieškinį**.

3. ***Combaro SA* padengia savo ir Europos Komisijos patirtas bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.